

Posudek na diplomovou práci

Název práce: Když se mění pravidla: neformální platby v transformujících se zdravotnických systémech východní Evropy

Autor: Marek Uhlíř

Vedoucí: Mgr. Petr Vrzáček

Téma práce:

Diplomová práce se věnuje aktuálnímu a dosud v českém kontextu zcela neprobádanému tématu neformálních plateb ve zdravotnictví a korupce ve zdravotnických systémech východoevropských zemí. Zvolené téma hodnotím jako pozitivní, nicméně je otázkou, zda se nejedná o příliš široké téma, které je navíc pouze omezeným způsobem a často anekdoticky zmapované a proto obtížně uchopitelné. Otázkou také je do jaké míry zkoumané země představují homogenní skupinu. Detailnější zmapování situace v České republice se v tomto ohledu jeví jako vhodnější alternativa.

Cíl práce:

Autor si, jak se uvádí na str. 7, jako cíl vytyčil pokusit se porozumět okolnostem, za kterých se neformální platby staly součástí vztahů mezi pacienty a zdravotníky v zemích bývalého východního bloku. K takto nastavenému cíli je třeba zaujmout základní otázku a to, zda tyto neformální platby jsou fenoménem novým souvisejícím s transformačním procesem nebo zda se naopak jedná o residuum přetrvávající z doby minulého režimu. Podle mého názoru byly kupříkladu v České republice neformální platby součástí vztahů mezi pacienty a zdravotníky již v období komunistického režimu. Obdobím komunistického režimu se však autor ve své práci nezabývá. Je proto otázkou, do jaké míry mohl autor splnit stanovený cíl, pokud se zcela nezabýval předlistopadovým vývojem.

Struktura práce:

Příliš velký prostor je dle mého názoru věnován v rámci části 3 individuálnímu popisu jednotlivých zdravotnických systémů transformujících se zemí východní Evropy (str. 17 – 36). Na tento rozbor není v dalších místech práce navázáno a fakticky se s ním nepracuje. V ostatních případech je struktura práce v zásadě vyvážená a logicky uspořádaná.

Obsah práce:

Práce obsahuje mnoho zajímavých poznatků. Po obsahové stránce lze práci hodnotit v zásadě pozitivně. Odborná terminologie je používána správně. Místy se autor dopouští dílčích zkrácení a nepřiliš podložených tvrzení. Kupříkladu na str. 22 je nutné upozornit, že v českém prostředí se používá ‚terminus technicus‘ veřejné nikoliv všeobecné zdravotní pojištění. Na str. 65 autor uvádí, že „... žádný ze zdravotnických systémů nemá zavedená pravidla pro rationing zdravotní péče.“; tato skutečnost však neplatí pro Velkou Británii. Na str. 70 je pak obsaženo tvrzení: „Vliv vládní zdravotní politiky na alokaci zdrojů ve zdravotnictví je nízký.“ Je otázkou na základě jakých poznatků tímto způsobem argumentuje, zcela jistě se však jedná spíše o zjednodušující tvrzení.

Zvládnutí metod vědecké práce:

Jádro práce je soustředěno na revizi dostupné literatury zkoumající tuto oblast, autor pracoval především s literaturou v anglickém jazyce, zvolená klíčová slova se jeví jako dostačující. Za zvážení by stálo pouze využití dalších databázových zdrojů vedle používané ScienceDirect.

Autor se nepokouší o hlubší vhled do dané problematiky realizací vlastního výzkumného rámce s použitím kvantitativních či kvalitativních vědeckých metod. To je možné hodnotit negativně, protože právě vlastní výzkum po vzoru výzkumu provedeného dvojicí Balabanova a McKee v Bulharsku by byl velmi hodnotný pro hlubší pochopení situace v České republice.

Práce s literaturou:

Autor pracuje s použitou literaturou standardním způsobem. Práce se opírá zejména o publikace a články dostupné na internetu. Drobnou výhradou snad může být poměrně omezený rozsah literatury týkající se České republiky. Zdroje materiálů jsou v textu uváděny, citovaná literatura je používána v kontextu jiných materiálů.

Formální a jazyková úprava:

Po formální stránce lze práci hodnotit kladně. Práce vykazuje dobrou grafickou úroveň. Po jazykové stránce vykazuje také standardní charakter. Je psána srozumitelnou formou.

Výsledné hodnocení:

Práce obsahuje celou řadu zajímavých informací. Bezpochyby přispívá k posunutí dosavadního poznání problematiky neformálních plateb ve zdravotnických systémech. Autor v práci prokázal orientaci v problematice; jako nepřilíš dostatečný lze hodnotit vlastní přínos pro zkoumání uvedeného tématu a propojení teoretických poznatků s praxí.

S ohledem na výše uvedené lze konstatovat, že **předložená práce v zásadě splnila požadavky kladené na zpracování diplomových prací a je ji proto možné doporučit k obhajobě. V rámci kreditního rozpětí navrhuji ohodnotit práci stupněm velmi dobře.**

Otázky a podněty k obhajobě:

- 1) Jak je možné hodnotit poradenskou úlohu mezinárodních institucí (Světová banka, OECD, Evropská unie, WHO apod.) v rámci procesu nastavování zdravotnických systémů v postkomunistickém bloku východoevropských zemí? Není výskyt neformálních plateb jako přetrvávající jev zdravotnických systémů i „zásluhou“ podcenění této problematiky v mezinárodní konzultační činnosti?
- 2) Jsou neformální platby specifické pouze pro země východního bloku nebo jsou přítomné i ve zdravotnických systémech západních zemí?

V Praze dne 24. září 2007

Ing. Ondřej Mátl, MPA, MSc.